

Pfv.IV.20.986/2012/7.szám

A Kúria a G. Nagyné dr. Maczó Ágnes ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Ligeti György ügyvéd által képviselt I. rendű, a dr. Huszák Balázs jogtanácsos által képviselt II. rendű, a személyesen eljáró III. rendű és a dr. Nagy-Pál Amália ügyvéd által képviselt VII. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Fővárosi Bíróság előtt 19.P.22.925/2009. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.467/2011/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az I. rendű alperes által 45., a II. rendű alperes által 47. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelmek folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

A felperes részére járó felülvizsgálati eljárási költségből az I. rendű alperes 15.000 (Tizenötezer) forintot, a II. rendű alperes 20.000 (Húszezer) forintot köteles 15 napon belül megfizetni.

A le nem rótt 90.000 (Kilencvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetékből az I.r. alperes 42.000 (Negyvenkettőezer) forintot, a II.r. alperes 48.000 (Negyvennyolcezer) forintot köteles az államnak külön felhívásra megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem kérelem elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint az I. és II.r. alperes által kiadott napilapokban megjelent cikkek a .. Egyetem .. Karán a polgári jog című tantárgyból való vizsga körül kialakult helyzettel foglalkoztak.

Több hallgató is kifejezte elégedetlenségét a .. Tanszéken kapott „elégtelen” vizsgaeredmények miatt, méltánytalannak és igazságtalannak tartották a vizsgáztatás körülményeit, valamint utaltak a vizsgáztató vizsgán tanúsított, kifogásolható magatartására is. A cikkek említést tettek arról is, hogy három másodéves jogászhallgató az állampolgári jogok országgyűlési biztosának általános helyetteséhez kíván fordulni a vizsgakörülmények nem megfelelő biztosítása miatt. A cikkek több esetben a tanszék vezetőjének nyilatkozatát is közlik, illetve tájékoztatnak arról, hogy a diákok panasza alapján a dékán szabálytalanságot nem állapított meg.

A felperes módosított keresetében kérte megállapítani: az I., II., III. és VII.r. alperesek megsértették a jóhírnév, a becsület és az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait, kérte továbbá az alperesek további jogsértéstől való eltiltását, valamint nyilvános elégtétel adására, valamint az I. és VII.r. alperest, továbbá a II., III. és VII.r. alperest egyetemlegesen 1.500.000 forint nem vagyoni kárának és kamatai megfizetésére kötelezését.

Az alperesek a kereset elutasítását indítványozták. Az I.r. alperes védekezése szerint a nyilvánosságot kiegyensúlyozottan és megfelelően tájékoztatta a ténylegesen kialakult vitáról. A II.r. alperes személyes érintettség hiányában vitatta a felperes keresetösségi jogát és arra is hivatkozott, hogy a kifogásolt közlések véleményt tartalmaznak, illetve ténybelileg megfelelnek a valóságnak. A VII.r. alperes állította, hogy az újságíró részére adott nyilatkozata a saját személyére vonatkozóan ténybelileg a valóságnak megfelelt, ezért személyhez fűződő jogot nem sértett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította: az I.r. alperes azzal, hogy az általa kiadott „...” című napilap 2004. február 28-ai számában a beperlik a joghallgatók a .. egyetemet” című cikkben annak valótlan híresztelésével, hogy a hallgatók tömeges bukásáért a felelősség többek között a felperest terhelné; annak valótlan híresztelésével, hogy a felperes labilis állapotban vagy illuminált állapotban vizsgáztatott volna, továbbá az I. és a VII.r. alperesek azzal, hogy ugyanezen cikkben a VII.r. alperes valótlanul állította, az I.r. alperes pedig valótlanul híresztelte, hogy a VII.r. alperes vizsgáztatása során a felperes elaludt, majd felriadva adott volna elégtelent a VII.r. alperes szóbeli vizsgájára, megsértették a felperes jóhírnév és becsület védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Megállapította, hogy a II. és III.r. alperesek azzal, hogy a II.r. alperes által kiadott „...” című lapban 2004. március 6-án megjelent, a III.r. alperes által írt „... egyetem: perrel fenyegetőző tanárok és diákok” című cikkben valótlanul híresztelték, hogy az egyik vizsgán a felperes elaludt, majd felébredve elégtelenre értékelte a feleletet; olyan hamis látszatot

keltettek, hogy a felperesre is vonatkoztatható lenne, hogy egyetlen mondat alapján elégtelenre értékelt szóbeli vizsgát, megsértették a felperes jóhírnév és becsület védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Megállapította: a II.r. alperes azzal, hogy az általa kiadott „...” című lapban a 2004. május 5-én megjelent „Harc a ...: három diák kontra egyetem” című cikkben olyan hamis látszat keltésével, hogy a felperes volt az, aki egy napon 20 vizsgázót kirúgott volna, illetve őket butának, lustának, jogi érzék hiányában lévőknek nevezte; valótlanul híresztelte, hogy a felperes vizsgáztatás közben elaludt, majd felriadva elégtelenre minősítette a vizsgázót; olyan hamis látszatot keltett, hogy egy további elégtelen minősítés egy rossz javítókulcsra lenne visszavezethető, megsértette a felperes jóhírnév és becsület védelméhez fűződő személyiségi jogait.

Az I., II., III. és VII.r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az I. és II.r. alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül magánlevélben fejezze ki sajnálkozását a felperesnek. Az I.r. alperest 600.000 forint, a II.r. alperest 800.000 forint és a VII.r. alperest 300.000 forint, valamint ezen összegek kamatainak 15 napon belül való megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan az I., II., III. és VII.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Rendelkezett az elsőfokú perköltség és illeték viseléséről.

Az elsőfokú bíróság - utalva az első fokú ítéletet hatályon kívül helyező jogerős végzésben tett megállapításokra - rámutatott arra, hogy a felperes személye a perbeli cikkekben a nevének feltüntetése nélkül is a közvetett utalásokból az egyetemi közvélemény, a felperes munkatársai, illetve az adott szakmai területen dolgozó egyetemi oktatók körében is azonosítható volt. A jogsértés megítélésének szempontjából pedig az ítélezési gyakorlatnak megfelelően a felismerhetőségnek elegendő egy meghatározott, akár szűkebb körben is megvalósulnia.

Az elsőfokú bíróság az I. és VII.r. alperessel szemben a .. című napilapban 2004. február 28-án megjelent cikkben kifogásolt közlések miatt a keresetet részben alaposnak találta. Kifejtette, hogy a cikkben a felperesnek a bukásokért való felelősségére vonatkozó közlés ugyan vélemény, azonban a felperesre nézve indokolatlanul bántó azáltal, hogy a diákok a bukások felelőseként saját felelősségüket elhárítva nevezték meg a felperest. A VII.r. alperes pedig nem tudta bizonyítani azon állítását, hogy a felperes az egyik tanú vizsgáján a vizsgaanyag kifejtése közben elaludt, majd felriadt és elégtelenre osztályozta a tanulót. Azt pedig az I.r. alperes nem bizonyította, hogy a felperes labilis állapotban, illetve utalásszerűen illuminált állapotban vizsgáztatott volna. Ezen állítás bizonyítékeként nem fogadható el az, hogy a tanuló panaszbeadványa is ezt tartalmazta.

Az elsőfokú bíróság a .. című lapban a 2004. március 6-án és 2004. május 5-én megjelent cikkekben kifogásolt közlések miatt a II., III. és VII.r. alperessel szemben a keresetet részben alaposnak találva, a következőket fejtette ki. Bizonyítottság hiányában állapította meg a jogsértést a II.r. alperes tekintetében azon közlés miatt, hogy a felperes illuminált állapotban elaludt a vizsgán, majd felriadva értékelte elégtelenre a feleletet. E közlés miatt a VII.r. alperessel szemben azonban a keresetet elutasította, mert nem volt megállapítható, hogy a cikket író III.r. alperesnek nyilatkozott volna. A tétel címét jelentő egyetlen mondat alapján történő kirúgásról szóló közlés a vizsgáztató tanárok konkrét megjelölésének hiányában is olyan hamis látszatot keltett, mint ha ez az eset a felperessel is megtörtént volna, holott ilyen gyakorlatilag senki nem állított és erre bizonyítást sem ajánlottak fel. Ezért e valótlan tényállítás miatt a II. és III.r. alperes jogsértése megállapítható. A húsz vizsgázó kirúgására, megalázó minősítésére vonatkozó közlések tekintetében, miután a cikk nem nevezte meg, hogy az melyik oktató személyéhez kapcsolódik, mindkét oktató érintettnek tekinthető. E közlések valósága sem nyert bizonyítást, ezért azok jogsértők. A hibás javítókulccsal foglalkozó rész tekintetében is megállapítható a jogsértés, mert a cikk valótlanul közölte azt, hogy a diák a rossz javítókulcs miatt bukott meg. A rossz javítókulcs miatti érdemjegy ugyanis érvénytelenítésre került és a diák szóbeli vizsgáját értékelte elégtelenre a felperes. E felületes közlés miatt ezért a II.r. alperes részéről a jogsértés elkövetése megállapítható.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a fent ismertetett közlések tekintetében egyidejűleg valósult meg a Ptk. 78. §-a alapján a jóhírnév és a Ptk. 76. §-a szerint a becsület sérelme, mivel a felperes szakmai megítélését is érintették a kifogásolt közlések. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogsértést megállapította, a b) pont szerint az alpereseket a további jogsértéstől eltiltotta és a c) pont szerint - a keresettől részben eltérően - rendelkezett az elégtétel adásáról.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés és 355. § (1) és (4) bekezdései alapján, a keresetnek részben helyt adva kötelezte az I., II. és VII.r. alpereseket a felperes nem vagyoni kárának megtérítésére. Az elsőfokú bíróság az alperesek felelősségét személyenként vizsgálta és a sajtó esetében a felróhatóság mértékét jelentősebbnek találta. A jogsértést jelentős tárgyi súlyúnak ítélte és figyelembe vette, hogy ismétlődő, többszörös jogsértés történt, továbbá a felperes nem kapott lehetőséget álláspontjának kifejtésére. Az okozott hátrányt az elsőfokú bíróság a Pp. 163. § (3) bekezdése alapján a köztudomás szerint és a tanúk vallomása

figyelemmel állapította meg.

Az I., II. és VII.r. alperes fellebbezése, valamint a felperes csatlakozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. Rendelkezett a másodfokú eljárási költség és illeték viseléséről.

A másodfokú bíróság indokolásában rámutatott arra, hogy a perben hozott 2.Pf.20.244/2009/8. számú hatályon kívül helyező végzésében már megállapította, hogy a perben sérelmezett cikkekben alkalmazott megfogalmazás és közölt megjelölés alapján a felperes személye beazonosítható volt. Ez a megállapítás az elsőfokú bíróságot kötötte, az ettől eltérő álláspont kialakítására - függetlenül attól, hogy a II.r. alperes továbbra sem fogadta el a felperes igényérvényesítési jogosultságának meglétét - a megismételt eljárásban már nem volt jogszabályi lehetőség.

A másodfokú bíróság nem fogadta el az I. és II.r. alpereseknek a kifogásolt sajtóközleményekben a - jogsértést kizáró - formalizált eljárásról történt tudósításra vonatkozó álláspontját. Kifejtette, hogy a per adataiból megállapíthatóan a felperessel szemben vizsgálatra, fegyelmi eljárásra, illetve még annak kezdeményezésére sem került sor. A rektor csupán az érintettekkel folytatott személyes megbeszélés és tájékozódás alapján ítélte meg úgy, hogy a bejelentéseknek nem volt alapja. Ebből következően még a PK 14. számú állásfoglalás kiterjesztő értelmezésével sem állapítható meg, hogy az egyetemen folyamatban lévő eljárásról szóló tudósításnak minősülnek a perbeli cikkek.

A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a jogvita a felperes vizsgáztatásával kapcsolatban alakult ki, melynek körében nehézséget okoz, hogy olyan kérdésekben kell állást foglalni, amely az eredménytelen vizsgáztatás miatti felfokozott hangulatban és az azt követő magyarázkodás körében hangzottak el. Ezért az objektív megítéléshez szükséges tárgyilagosság érvényesülésének érdekében csak a bizonyított tényeket lehetett figyelembe venni és a bizonyítatlanságot a bizonyítási kötelezettség szabályai szerint az alperesek terhére kellett értékelni.

A jogerős ítélet további indokolása szerint a jogvita érdemi elbírálásához szükséges adatok rendelkezésre álltak, így a Pp. 206. §-án alapuló mérlegeléssel megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a per adatainak megfelelően értékelésével hozta meg határozatát. Az I.r. alperes által kiadott lapban megjelent cikkben a felperesre vonatkozóan a buktatásokért való felelősségre, a vizsgáztatás utáni elalvásra, majd az azt követő felriadásra és kirúgásra, valamint a felperes állapotára tett közlések valóságtartalma nem nyert bizonyítást. Ugyanez vonatkoztatható a II.r. alperes által kiadott

lapban megjelent két cikkben közöltekre is. .. és a dékán tanúvallomása sem volt alkalmas a VII.r. alperes által közöltek valóságának kétséget kizáró alátámasztására. Miután a perbeli cikkekben megjelent közlések és a VII.r. alperes nyilatkozata a felperesről nem felelt meg a valóságnak, helytállóan állapította meg a jogsértést az elsőfokú bíróság. A másodfokú bíróság a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelési jogkörében eljárva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogsértésekkel okozati összefüggésben bekövetkező hátrányt a köztudomásnak is megfelelően, helyesen állapította meg és azzal arányban álló kártérítés megfizetésére kötelezte az alpereseket.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, az I. és II.r. alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet.

Az I.r. alperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. Felülvizsgálati álláspontja szerint a cikkben a felperes személye az olvasók számára nem volt felismerhető, az egyetemen oktatók és tanulók pedig nyilvánvalóan nem az általa kiadott lapban tájékozódtak a történetekről. A felperes személyes érintettségének hiányát a VII.r. alperessel szemben folyamatban volt büntetőügyben a bíróság végzésében is megállapította. A bukások diákokra visszavezethető felelősségét elhárító szavak nem voltak indokolatlanul bántóak vagy sértőek. A VII.r. alperes kijelentéseit pedig .. tanú nyilatkozata alátámasztotta és .. tanú vallomása is igazolhatta volna. A közlés valótlanságát nem támasztja alá önmagában az, hogy a kihallgatott további tanúk nem látták a felperest vizsgáztatásra képtelen állapotban. Miután az ítélezési gyakorlat a PK 14. számú állásfoglalást már kiterjesztően értelmezi, a perbeli esetben is elfogadható, hogy az egyetem rektorának a helyzet feltárására irányuló eljárásról tudósított a cikk.

A II.r. alperes tartalmilag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset teljes elutasítását kérte. Felülvizsgálati álláspontja szerint a felperes személye a kiadásában megjelent lapban szereplő sajtóközleményekből nem ismerhető fel, személyét csak azok képesek azonosítani, akik a jogsértő közlésekről a cikkek megjelenését megelőzően már más forrásból értesültek. Ezért terhére a felelősség nem állapítható meg és a jogkövetkezményeket sem kell viselnie. A kialakult bírói gyakorlat alapján a cikkek formalizált eljárásról való tudósításnak minősülnek. A cikkek alapjául szolgáló események, panaszok és vádak a vizsgáztatási eljárásban, mint a jogszabályok és a belső egyetemi normák alapján szabályozott eljárásokban merültek fel. A bizonyítékok alátámasztják, hogy a hallgatók formalizált eljárást kezdeményeztek érdemjegyük érvénytelenítése és panaszuk elbírálása érdekében, melynek eredményéről a valóságnak megfelelően tudósított. Az pedig nem

értékelhető a sajtó hátrányára, ha az egyetem esetleg nem szabályosan kezelte a kérelmeket.

A VII.r. alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmét a Kúria a Pfv.6. sorszámú végzésével hivatalból elutasította.

A felperes tartalmilag a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokaira hivatkozással.

A Kúria a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között, annak kizárólag az I. és II.r. alperest marasztaló rendelkezéseit vizsgálta felül. A jogerős ítéletnek a VII.r. alperest marasztaló, valamint a felperes meghaladó keresetét elutasító rendelkezése felülvizsgálattal nem volt támadott.

Az I. és II.r. alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint alaptalan.

A felülvizsgálattal élő alperesek a jogerős ítéletet egyrésztől amiatt tartották jogszabálysértőnek, mert álláspontjuk szerint a perbeli cikkekben a felperes személye nem volt beazonosítható, ezért a felperes keresete a perbeli legitimáció hiánya miatt alaptalan. Az I. és a II.r. alperesek kiadásában megjelent lapokban a kifogásolt cikkek a .. Egyetem .. karán a .. hallgatóknak a .. tantárgyból vizsgáztató oktatóval, illetve a vizsgával kapcsolatban felmerült panaszait ismertetik. A konkrét személy megnevezésének hiányában a kifogásolt közlések vonatkoztathatók a felperesre, mint az egyetem jogi karának a .. tanszékén oktató és az adott időszakban a .. című tantárgyból vizsgáztató oktatójára is. Ezért helytállónak állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a felperest a Ptk. 78. § (1) és (2) bekezdései alapján a személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tény állítása, híresztelése vagy való tény hamis színben való feltüntetése miatt megilleti az igényérvényesítés joga. Annak, hogy a cikkek alapján a felperes személye a szűkebb vagy tágabb környezete, illetve a külvilág számára mennyire beazonosítható, a jogsértés szubjektív jogkövetkezményeként a kártérítés elbírálása során lehet jelentősége.

Téves az I. és II.r. alperesnek az az álláspontja is, hogy a kifogásolt sajtóközlemények formalizált eljárásról - a valóságnak megfelelően - tudósítottak, amely a jogsértést kizárja. A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának - a személyiségvédelmi perekben is irányadó - 14. számú állásfoglalása értelmében nincs helye sajtó-helyreigazításnak, ha a sajtószerző valamely büntetőeljárás jogerős befejezése előtt a valóságnak megfelelően tájékoztatta olvasóit a vádirat tartalmáról, a nyilvános tárgyalásról vagy a nem jogerős bírósági ítéletről (II. pont).

Kétségtelen, hogy a PK 14. számú állásfoglalás II. pontjának kiterjesztő értelmezésével az ítélkezési gyakorlat más formális eljárás, pl. a fegyelmi eljárás esetén is elfogadhatónak tartja a valóság bizonyításának kötelezettsége nélkül való tudósítást a sajtószerv részéről, ha az az eljárásban történteket valósághűen ismerteti. A II.r. alperes téves álláspontjával szemben azonban a perben kifogás tárgyává tett sajtóközleményekből nem derül ki, hogy a felsőoktatási törvényben szabályozott jogorvoslati jog gyakorlása során az intézményi szabályok alapján lefolytatott eljárásról és annak eredményéről szólna a tudósítás. Ilyen eljárás lefolytatását egyébként a per adatai sem támasztanak alá. Az egyetemi hallgatók által a munkahelyi feletteshez írt panaszbeadvány és az arra adott elutasító válasz ismertetése a PK 14. számú állásfoglalásnak még az ítélkezési gyakorlat által kiterjesztett értelmezésével sem tekinthető olyan formalizált eljárásnak, amelyről a sajtószerv bizonyítási kötelezettség nélkül tudósíthat.

Az I.r. alperesnek az az érvelése, hogy a VII.r. alperesnek az oktató - cikkben közölt - vizsgáztatásra alkalmatlan állapotára vonatkozó nyilatkozatának valósága a perben megállapítható volt, a bizonyítékok mérlegelését sérelmezte. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére és a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben kerülhet sor, ha az eljárás bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során az ügy érdemére kiható, nyilvánvalóan helytelen, iratellenes, kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes következtetésre jut (BH 2002/29., 1993/768., 1999/44.). Ilyen a perbeli esetben nem volt megállapítható. Az I.r. alperes téves álláspontjával szemben a VII.r. alperes közlésének valótlanságát nem azon tanúk vallomásai támasztották alá, akik nem látták a felperest vizsgáztatásra képtelen állapotban. Az eljárás bíróságok a bizonyítási teher szabályainak helyes alkalmazásával azt állapították meg, hogy az I.r. alperes nem bizonyította a VII.r. alperesnek a felperes „labilis” állapotára vonatkozó állításának valóságát. A jogerős ítélet a per adatainak és az egyéb körülményeknek a helyes mérlegelésével jutott arra a következtetésre is, hogy a VII.r. alperes állítását igazoló egyetlen tanú (..), aki a VII.r. alperes barátja és vállalkozó társa, elfogulatlanak nem tekinthető. Mindezek alapján jogszabálysértés nélkül állapította meg a jogerős ítélet az I. és II.r. alperesek terhére a jogsértést.

A felülvizsgálattal élő alperesek a jogsértésekkel összefüggésben megállapított kártérítés tekintetében értékelhető jogszabálysértésre nem hivatkoztak.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta és a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálattal élő

I. és II.r. alpereseket a felperes ügyvédi képviseletével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései alapján megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a pervesztes I. és II.r. alperes köteles az államnak megtéríteni.

Budapest, 2013. január 16.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Dr. Baka András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Vné

tisztviselő